

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

На місяць . — м. 50 ф.

„ 3 місяці 1 „ 50 ф.

(Ціна 1 прик. в таб. 5 ф.)

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

Видає „Видавниче Товариство імені В. Грінченка“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Ч. 87. (134).

Четвер, 13. грудня 1917.

Рік III.

Голос України в заграничній політиці.

Україна на основі своєї політики, яку ми обговорили в 85 (132) ч. „Громадської Думки“, поступила знов далі в напрямі своєї повної незалежності. Підперши цілою силою правительством Леніна, Українське правительство разом з Українською Центральною Радою обняло владу над усею територією російської України і здобуває з кожним днем більшу силу і значіння. Останні вісті, які наспіли до нас, показують, що Україна виступає вже як самостійна державна одиниця не тільки у внутрішніх справах, але забирає голос в заграничних справах і буде мати рішучий голос на будучій мировій конференції.

Новою вісткою про незалежне становище України є проголошення строгої неутральності супроти обох воюючих сторін. Дипломати антанту звернулися до Укр. Ц. Ради з задоволенням, що вони признають права України до всіх національних земель, заселених Українцями, як що вони, Українці, стануть продовжати війну по боці антанту. На це прохання відповів український парламент, що Україна хоче заховати строгу неутральність супроти обох сторін, бажаючи собі здобути прихильність обох таборів. Ця подія вказує, що Україна виступає фактично, як незалежна держава. І хоч Українське правительством проголошено українську республіку з тим, що вона далі лишатиметься в складі російської федеративної республіки, то відносно України до Росії навіть у справі війни й миру йдуть, як бачимо, по лінії самостійницькій.

Друга нова прикмета незалежності України є участь Української Республіки в мирових переговорах. Отсе львівська часопись „Діло“ з 8. грудня доносить нам з надкордону: Українська Центрально-Рада вислала представників Генерального Секретаріату (українського правительства) на південно-західний і румунський фронт для ведення переговорів в справі завершення зброї. Далі вона звертається в імені Української Республі-

ки до союзників і до неприятельських держав з проханням мирових переговорів та повідомляє про це неутральні держави, Раду народніх комісарів, себто російське правительство, і всі правительства російських республік, (як Фінляндія, Естонія, Кавказ, Сибір і т. д.), які входять в склад російської федерації. Вкінці вона виробляє власну мирову програму, щоб запропонувати її від Української республіки, як підставу до мирових переговорів, яку пропонує союзникам і неприятельським державам. Провідник російського правительства Ленін заповняв Українській Центральної Раді відповідну скількість представників на мировій конференції, котрі боронитимуть українських інтересів.

Цими фактами Україна вже виборола собі становище незалежної держави і дала основу до нового ладу на сході Європи, звідси якого немає ні в західній Європі, ні в Америці. Тут Україна пішла дорогою традиції (історичного насліддя), бо в Переяславській умові з 1654. р. Україна в заграничних справах мала право вести переговори з зараницею, хоч увійшла в персональну унію з Московщиною, признаючи царя своїм головою. Тепер з упадком монархії ся обставина злуки з Росією особою царя відпала і Україна стає супроти Росії, як рівний з рівним. Своїм поведінням супроти інших республік в Росії, до яких вислала Укр. Ц. Рада повідомлення, вона диктує новий лад в цій російській республіці, кличучи їх усіх до рівного користання в правах народів.

Про значіння цієї події для українського народу не потрібно говорити. Українські представники на мировій конференції будуть краще боронити інтересів українського народу, як би це зробило правительством Мілюкова чи Терещенка. Вони зуміють представити, що для європейського миру на сході Європи мусить ся поладити домагання українського народу після його волі—й тоді тільки досягнеть ся тривкий мир.

Таким робом прийшла Україна своєю власною силою і здібністю до організації, як нова держава „у народів вольних колі“, щоб стати за мир і за волю народів. На це вказує ціла політика України в часі війни, на це вказує і проголошення неутральності супроти домагань антанту.

Дальшим розвитком подій залежатиме як від України, так і від становища світових політичних чинників до домагань України, за якими стоїть увесь 40-мільоновий народ од Сяну по Кавказ, од Припелі до Чорного моря.

II.

ТРЕТІЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЗІЗД У КИЇВІ

Першого дня з'їзду 2. листопада в. ст. о 11. год. ранку делегати, що прибули на з'їзд в супроводі частин українського війська, рушили з Гимназійної вул., де є помешкання Генерального Військового Комітету, на площу св. Софії, де мав, згідно з заздалегідь наміченою програмою, відбутися молебень. За делегатами йшли козаки першого українського полку, за ними юнкери київських шкіл прапорщиків, групи робітників, почтовики й телеграфісти, підготовча команда й інші; кожна частина і кожна група несла свій жовто-блакитний прапор, яких загалом було більше десятиків. З написів крім звичайних були такі, як подає „Робітничая Газета“, звідки беремо опис перебігу з'їзду: „Хай живуть Українські Установчі Збори“, „Нашої рідної України не дамо на поталу“, „Самостійна Україна у вільній Росії“. Три військові і одна робітничая оркестри грали „Ще не вмерла Україна“ й український марш.

О 12. год. площа навкруги пам'ятника В. Хмельницького була вкрита військом і рідною публікою. На око було понад 15.000 людей. Службу провадив священник першого українського запасного полку. Хресні ходи з монастирів не відбули ся. Певне „демократичне“ повіство, з огляду на останній конфлікт між тимчасовим урядом і українською демократією, не відважало ся взяти участі в святі. Можливо, що й був „приказ свйше“ що до цього.

Після параду проспівано „Заповіт“. Парад закінчив ся коло 2. год. дня. Військові частини розійшли ся кожна у свій бік, а делегати направили ся до цирку, де мали відбувати ся засідання з'їзду. Між ними численною групою пішли матроси-чорноморці, яких публіка особливо привітно зустрінула. На площі розпочали ся невеличкі віча.

Коли всі делегати сіли, голова організаційної комісії Геронович

оголосив третій всеукраїнський з'їзд відкритим. Не вам нагадувати, — говорив він, — яке історичне значіння мають наші військові з'їзди. Обставини, при яких ми збираємо ся втретє, особливо важкі. Відживають великодержавні скоріони проти українства. Товариші! на своїм другім з'їзді ви обібрали інституції. Весь час на перешкоді праці Генерального Комітету Всеукраїнської Військової Ради стояла велика й мала провокація. Але не дивлячися на те, сим двома інституціям вдало ся дещо зробити (Голоси: „Ничого вони не зробили, де українське військо?“). Добре, хай і так, ваш безпосередній, суворий, але спокійний і об'єктивний суд над нами доведе або не доведе цього. Товариші! Провокація державного порядку досягла найвищого щабля. Ми мусимо бути найбільше спокійними. Пам'ятаймо, що перед нами творча робота, здійснення і втілення нового гасла: се Укр. ські Установчі Збори. Віки нашої історії чекають від нас рятунок української справи. Отже це раз від імені ваших виборних інституцій кличу вас до спокою. (Оплески).

Далі він запропонував поділитися на фракції й відповідно до цього розсісти ся. Але дехто заперестував проти поділу, мотивуючи тим, що „всі ми, мовляв, Українці, тому нам нема чого ділити ся на партії“. На се наступив цілий ряд контр-протестів. Тоді Геронович передав се питання на волю присутніх. Трьом промовцям дано слово за поділ, а трьом — проти. Після того пропозиція поставила ся на голосування і переважною більшістю прийняла ся. (Проти партійного поділу з'їзду дуже справедливо заперестували самостійники, переважно козаки першого українського запасного полку й делегати п'ятого корпусу, бо справжнє військо не сміє знати політичних партій, маючи перед собою одну ціль і один ворожий фронт. Ред.).

З огляду, на те, що лишено фракціям намітити кандидатів до президії, тимчасом забрали слово промовці для привітів. Від українських соціалістів-революціонерів встав з'їзд М. Ковалевський. Але що він усе звертав ся до своєї фракції, а не до загалу зібраних, як повинно бути на з'їзді однодушного українського війська, самостійники заперестували проти того словами: „Хай він говорить до Українців, до нас усіх“. Кількаразове пояснення, що тут фракційне (?) засідання, не заспокоїло їх. Тоді Геронович іменем організаційної комісії рішуче зажадав підлягти волі більшості. Нарешті всі заспокоїли ся і Ковалевський сказав: Мені сумно, що в такій важливий час, коли над нами знову збирають ся важкі хмари, люди, які уважають себе найбільшими прихильниками українського народу, цілої півгоди, а то й більше, не дають представникам цього народу організувати ся (?). Сі самі люди кричать, що не треба партій, але я мушу

землі переходять в послідання народу. Впровадила 8 годинний час праці, внесла кару смерті і обіцює прикласти енергійних засобів для негайного порятування миру.

[Генер. Анцайгер 10. грудня рано].

Герб України.

2. листопаду в клубі „Родина“ (в Києві) відбули ся збори комісії по виробленню гербу України. Комісію скликав секретарством освіти з представників наукових організацій, мистецтва та фаховців гербовознавців.

(„Нова Рада“, ч. 176).

Відкриття Українського Кооперативного Банку в Києві.

1. листопаду н. ст. відбуло ся у Києві урочисте відкриття Українського Кооперативного Банку. Прибуло коло 70 представників різних інституцій. Збори розпочав голова ради Банку Х. Крижановський промовою, в котрій засував значінні Банку не тільки для кооперативної, а й для громадсько-політичної справи України.

(В. С. В. У.).

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Мирова політика Росії супроти капіталістів антанту.

Зі Штокгольму доносить Петроградськ. Тел. Агенція: Орган большевиків „Правда“ пише, що згря капіталістів і буржуїв буде пробувати на Установчих Зборах знищити діло миру і свободи та зломити силу народу.

Далі „Правда“ звертаєть ся з відзивом до народів Німеччини й Австрії, щоби вони співділали в ділі миру. Вкінці виступає в заявою неважності всіх довгів державних, які зробила Росія за границею.

[Франк. Цайт. в 10. грудня рано].

Далі оновіає „Правда“, що правительство большевиків плянує крім анулювання всіх заграничних позичок ще й ревізію всіх концесій, заклучених підчас війни для використання лісів, копалень і промислових підприємств, словом ліквідацію всієї фінансової господарки, збудованої на позичках, і заведення „самостійної фінансової господарки автономних країв російської федеративної ресублики“.

[Франк. Цайт. в 10. грудня ввеч.

Мирові переговори.

З Петрограду доносить Петр. Тел. Агенція: Посольство Народніх Комісарів приступило до переговорів в справі перемирря коло Динабурга, де зустрінуло ся з делегатами Німеччини. Російське посольство складало ся з політичних агентів правительства, між якими є Сокольніков і Камечев, з робітників, салдатів і матросів та представників генерального і адміральського штабу.

[Франкф. Цайт. в 10. грудня рано].

Петроградська „Правда“ доносить до Берліну: В понеділок повідомив Троцький Раду р. і с., що після закінчення зброї будуть негайно ведені загальні мирові переговори. Початку їх належить сподівати ся ще цього місяця.

[Франкф. Цайт. в 8. грудня рано].

Росія виповідає договори.

Після „Dail Chronicle“ російське правительство виповіло всі заклучені договори союзникам, що доторкають достави оружжя й военных матеріялів для російського війська. Питанне російських военных довгів відсуваєть ся до мирових переговорів.

[Генер. Анц. в 10. грудня рано].

Відповідь Росії союзникам у справі загального миру.

Із Женєви сповіає „Пті Журналь“: До міністерства прийшла відповідь петроградського посольства, що російська застанова в сплаті довгу є відповідю Росії на відмовне становище з боку антанту до російського предложения перемирря й миру. Співробітник „Фігаро“ обявляє всі вартости союзників у Росії включно з гарантіями, даними Японії за половину доставлюваного оружжя 1915. й 1916. р., на більше, як на 50 мільярдів франків, з яких 35 мільярдів припадає на Францію.

[Франк. Нахріхт. 10. грудня ввеч].

На Установчих Зборах більшість большевиків.

З швайцарської границі доносить „Пті Журналь“ з Петрограду, що большевики будуть мати більшість на всеросійських Установчих Зборах, що мають почати ся 11. грудня; в Москві большевики дістали 245.300, соціал-революціонери 107.200, кадети 25.000, мінімалісти 19.000 голосів.

[Франк. Нахріхт. 10. грудня ввеч].

Вибори на Установчі Збори.

З Базеля доносить 7. грудня бюро Гаваса: Вибори на Установчі Збори Росії після перших відомостей виказують такі числа: большевики одержали—2,700.000, кадети—2,223.000, соціал-революціонери—2,222.000 голосів.

[Франкф. Цайт. 7. грудня ввеч].

Нова організація большевиків.

До Берну сповіає „Temps“ з Петрограду: Большевики утворили такий новий блок: 1) 3 групи соціал-революціонерів, 2) інтернаціональна група, 3) центральний комітет залізничників, 4) центральний комітет почтарів і телеграфістів, 5) міжнародна преса. Ці групи утворять Народну Раду, вложену з 370 членів. В часі перед Установчими

Зборами будуть пробувати з цєю Радою утворити відповідальне правительство. Чернов і мінімалісти відмовляють ся вступити в цю нову організацію.

[Франкф. Цайт. в 7. грудня ввеч].

Напір Росії на Англію.

До Берну сповіає з Петрограду „Daily Mail“ дня 1. грудня: Тому що немає відповіді з боку Англії що до випущення інтернованих в Англії російських підданих включно з Чечерніним, Троцький видає розпорядок, що ніякий англійський підданий не може опустити Росії перед виповільним розязанням цього спірного питання.

Наші союзники і вороги—говорив він—мусять раз на все зрозуміти, що минули часи царя і Мількова, і що кожний російський горожанин, байдуже, чи він політичний утікач, чи революційний салдат у Франції, стоїть зараз під охороною начальства російської революційної держави.

[Франкф. Цайт. в 8. грудня ввеч].

Революційні трибунали.

До Базеля доносить з Петрограду: Декретом Ради народніх Комісарів зносить ся всі суди, як военні, маринарські і торговельні. Росії суди вступають ся судами, які зложать ся на основі народніх вибраних судів. Мировий суддя буде іменованний на основі безпосереднього вибору. Іх компетенція (правосудде) в цивільних справах сягає до спорів вартости 3000 рублів, а в кримінальних до 2 літ вязниці.

[Франкф. Цайт. в 9. грудня рано].

Знесення консулатів.

До Берну штокгольмський дописувач „Daily Chronicle“ сповіає, що Троцький зніс 160 російських консулатів і дипломатичних місій за границею, які відмовляли ся признати правительство большевиків.

[Франкф. Цайт. в 9. грудня пол.].

Російський патріархат.

Російська пресова кореспонденція доносить з Базеля дня 8. грудня: Під впливом большевицької революції порішив всеросійський собор православної церкви приспівити порішення питання віднови патріархату, знесеного Петром Великим.

Майже однозгідно ухвалено такі рішення: 1) періодично склуканим церковним соборам принадлежить право найвищої установи законів, 2) відновляють ся патріархат і патріарх є головою в церковних справах, 3) між єпископами патріарх є перший між рівними, 4) патріарх, як і орган церковної управи, обовязаний зложити рахунок перед собором.

На основі рішення, як сповіають, вибрано патріархом митрополита з Москви Тихона. Патріарх буде сидіти в Москві.

[Франкф. Нахріхтєн з 9. грудня рано].

Українська церква супроти того може вернути ся до давньої установи, на основі якої вибраний київський митрополит підлягав ніби патріархові царгородському, а в дійсности був незалежним головою української церкви, рівним, що до власти, патріархові. Ред.

Російські війська у Франції.

Після „Пті Журналь“ Троцький відкликав війська, які ще стоять поза фронтом у Франції. Розказ большевицького правительства жадає переступлення війська на негтральну область в цїлі їх відіслання до Росії.

В посліднім тижні прибуло до Портсмая в Англії 1000 російських салдатів з Франції, які відмовляли ся далі воювати у Франції. Вони хотїли, щоби їх одправили до Росії. Англійське правительство не згодило ся на це і кавало їх інтернувати на острові Wight.

[Генер. Анцайгер 7. і 8. грудня ввеч.].

Звільнення інтернованих Німців.

Після телеграми з Гапаранди наспіло до Гельсінфорсу велике число німецьких цивільних полонених, яких увільнило російське правительство; вони хочуть при найближчій спосібности вернути ся до Німеччини.

[Генер. Анц. в 8. грудня ввеч.].

Втеча Корнілова.

„Daily Mail“ доносить подробиці про втечу Корнілова: В неділю (2 грудня) прибув офіцер у уніформі генерала до Бихова і показав генеральному прокуророві Стітьковському підписаний розказ в айно-го випущення Корнілова і всіх, які сидїли там у вязниці. Директор вязниці мав сумнів про правдивість розказу, але покоров ся супроти грізної поведінки кавказких військ, які товаришили офіцерові. Корнілов перейнявши негайно команду, зараз по випущенню, надцими військами, увільнив інших вояків і опустив місто без бою. Він звернув ся на південь. Після донесення він уникав залізниць, тільки машрує дорогою на південь.

[Генер. Анцайгер в 7. грудня ввеч.].

Незалежність Фінляндії.

Бюро Гаваса доносить до Базеля з Петрограду: Свінгуфвуд іменем фінляндського Сенату заявив, що фінляндський народ хоче зайняти своє місце, як незалежна нація між иншими народами світа. Фінляндське правительство предложит Сеймові проєкт конституції, який думає фінляндська республіка предложити иншим державам з проханням признати незалежність Фінляндії.

[Франкф. Цайт. 8. грудня ввеч.].

Відірвання Фінляндії від Росії.

До Штокгольму доносить Петр. Тел. Агенція: Фінляндський Сейм передав суверенну державну владу фінляндському Сенатові. Тим робом, здаєть ся, відірвання Фінляндії від Росії стало правою довершеною подією.

[Франкф. Цайт. в 2. груд. ввеч.].

Конгрес козаків за збірення правительство.

До Лондону сповіає з Петрограду „Daily News“: Конгрес козаків у Новочеркаську прийняв рішен-

